

Over mixen, matchen en switchen. Vrijetijdsbeleving van kinderen in armoede

Filip Cousse & Griet Roets

Vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent

28 juni 2011

Wat is het probleem?

- *Jeugdwerk en culturele of sportieve activiteiten: participatie van 'kansengroepen' is laag.*
- *Beleidskader:*
  - *Decentralisering*
  - *Sectorale inspanningen*
  - *Participatiedecreet*
  - *Federale socio-culturele participatietoelage*
- *Resultaten, knelpunten, aanbevelingen?*

Wat is het onderzoeksopzet?

- *3 casussen: Leuven, Oostende, Ronse*
- *Focus: vrije tijd van kinderen in armoede (6-12)*
- *In kaart brengen van het aanbod*
- *In kaart brengen van beleidsmaatregelen en – strategieën*
- *In beeld brengen van de beleving van sociaal werkers*
- *In beeld brengen van de beleving van kinderen in armoede (en hun ouders)*

Wat zijn de vaststellingen (1)

- Vlaams en federaal beleid versterken bestaande dynamiek
- Ten goede:
  - Individuele toeleidingsstrategieën (cheques, kortingen)
  - Collectieve arrangementen (vervoer, gereserveerde plaatsen)
  - Meer overleg, regie, netwerkvorming
  - Helder zicht op drempels tussen vraag en aanbod

Wat zijn de vaststellingen (2)

Drempels tussen vraag en aanbod

- Informatie
- Organisatie
- Mobiliteit
- Taal
- Sociaal en cultureel kapitaal
- Geld
- Motivatie
- Aanwezigheid
- Begeleiding
- Capaciteit
- Kostprijs
- Openheid
- Mandaat

Betaalbaarheid, bereikbaarheid, OK

Beschikbaarheid, begrijpbaarheid, bruikbaarheid ?

Wat zijn de vaststellingen (2bis)

*vraag en aanbod denken leidt tot
(steeds beter) 'peuteren in de marge'*

- Individuele strategieën: cherry picking, geen match
- Collectieve strategieën: segregatie, geen mix
- Fundamentele vragen om beleid open te trekken?
  - Betaalbaarheid, bereikbaarheid, OK
  - Beschikbaarheid, begrijpbaarheid, bruikbaarheid?

Wat zijn de vaststellingen (3)

Ten kwade (of liever: niet ten goede)

- Geen fundamentele discussie over betekenis vrijetijdsbesteding vanuit perspectief kansengroepen (bruikbaarheid?)
- Blijven hangen in 'regularings- en bijschavingsbeleid', onvermijdelijkheid van aanbodgericht, abstract en hiërarchisch denken
- Netwerkvorming doorbreekt verkaveling en verkokering niet
- Proeftuinen- en experimentenbeleid is niet duurzaam

Wat zijn de vaststellingen (3bis)

Ten kwade (of liever: niet ten goede)?

- Herthemativering van armoede (culturele participatie, opvoedingsondersteuning, integratie van nieuwkomers, preventieve gezondheidszorg) staat niet in functie van maatschappelijke emancipatie
- Professionalisering leidt niet tot professionalisme, maar tot techniciteit en standaardisering, we verbergen ons achter ons mandaat, trekken ons terug uit de leefwereld van mensen (op de tweede lijn)
- Grote frustraties op de eerste lijn en begrijpelijk

Wat zijn de vaststellingen (4)

Switch van perspectief gewenst

Perspectief van kinderen en armoede en hun gezinnen?

- Zien het bos door de bomen niet
- Maken zich zorgen, maar kunnen hun zorgen niet vertalen in termen van het aanbod dat voorhanden is
- Vrije tijd is belangrijk: individueel positieve, maar ook extreem negatieve verhalen
- Willen zich thuis voelen, ergens bijhoren, dingen doen waar ze goed in zijn
- Leefwereldverbreding! Nieuwe dingen zien en leren, op kamp gaan

Wat zijn aanbevelingen? (0)

- Beperk die administratie!
  - Omnio statuut
  - 80/20 regeling is niet bekend
  - Initiatief bij aanvrager
  - Verenigingen die extra inspanningen leveren nauwelijks ondersteund ('of het heeft zijn prijs')
- Verruim die horizon
  - Samenscholingsverbod op speelplein
  - VIP

Wat zijn aanbevelingen? (1)

- Gras groeit niet door eraan
  - Kan het eenvoudiger: Mensen doen het enkel en alleen omdat wij denken dat het zo is
- Respect en ruimte voor 'soortgelijke' trends (obsessies) als accountability en managerialisme rijden die ruimte toe en getuigen niet van respect

Wat zijn aanbevelingen? (1 bis)

- Decentralisering verschuift het probleem
  - Armoede, migratie, tewerkstelling zullen we niet 'oplossen' op lokaal niveau
  - Herverdelen van mogelijkheden in de vrije tijd kunnen we wel, maar hoe zullen lokale overheden daarmee omgaan? (*verder decentraliseren?*)
  - *Verkaveling, verkokering*
  - Gebrek aan fundamentele reflectie (rol lokale netwerken activeren op sociaal en pedagogisch niveau)
  - Vrijtijdsbeleid is gestoeld op verenigingen, voorzieningen in de periferie. Kunnen we die verhoudingen omkeren?

Wat zijn aanbevelingen? (2)

Verenigingen en voorzieningen

- Verenigingen: sociaal weefsel, gelijkgezinden, versterken ongelijkheid op maatschappelijk niveau, hebben de draagkracht niet om (massale) toeleiding op te vangen
- Voorzieningen:
  - Algemene voorzieningen: principiële gerichtheid op herverdeling is verdampd, niet pedagogisch (schrik voor pamperverwijt a la Dalrymple), professionalisering nefast, professionalisme gewenst
  - Categoriele voorzieningen: begrensd in mogelijkheden en ruimte, kruipen in hun schulp, weinig respect, precaire ondersteuning => vicieuze cirkel

Vergt dat zware investeringen?

- Ja, in verdieping van het debat en de reflectie
- Vrijtjdswerk heeft drie functies:
  - Pedagogisch: opvoeden tot democratisch burgerschap
  - Sociaal: herverdeling van mogelijkheden
  - Activiteitenprogramma: zinvolle vrijetijdsbesteding
- De spanningen tussen eerste en tweede functie worden 'opgelost' door volledig in te zetten op de derde functie
- Financieel? De mogelijkheden zijn aanwezig, het draagvlak veel minder
- Verenigingen zijn een onmisbare partner!

de sociale pedagogiek van het werken met jeugd

- Uitleiding: historische en maatschappelijke situering van onze actuele dilemma's
- De patronaten:
  - vullen gat in de opvoeding
  - bewaren sociale cohesie
  - Herverdeling van mogelijkheden via verbeterde toegang tot maatschappelijke hulpbronnen
  - Methoden: *sport, cultuur, spel*, bidden, leren
  - Gespannen verhouding: vertalen van sociale problemen in opvoedingsvraagstukken en omgekeerd

